

10

ט"ו כ"ב - כ"ו

בשלה (זשי"א)

א. שאלה כללית בהערכת אופים של יוצאי מצרים.

סוּכָה ל"ו ע"ב - ל"ו ע"א (וכן מכילתא בשלה ה'): ר' מאיר אומר: כשעה שהיו ישראל עומדים על שפת הים היו שבטים מדינים זה עם זה. זה אומר: "אני יורד תחילה לים", וזה אומר: "אני יורד תחילה לים". מתוך שהיו עומדין וצווחין קול שבטו של בנימין יורד לים תחילה... לפיכך זכה בנימין הצדיק ובעשה אומץ יזין לגבורה (בעל אכסניא לשכינה. רש"י: שבית קדשי הקדשים בנוי בחלקו). סנהדרין (זכרים ל"ג ע"ב) "ובין כתפיו טכין".
אמר לו ר' יצודה: לא כך היה המעשה, אלא זה אומר: "אין אני יורד תחילה לים" וזה אומר: "אין אני יורד תחילה לים". מתוך שהיו נוטלין עצה אלו ואלו, קפץ נחשטן בן עסינגב (משבט יהודה) ושבטו אחריו לתוך גלי הים, לפיכך זכה יהודה לעשות ממלה בישראל, שנאמר (תהלים קי"ד ב'): "היתה יהודה לקדשו, ישראל ממלותיו". אמר להם הקב"ה: מי שקדש שמי על הים, יבוא וימשול על ישראל.

תנאומא יטן השלה: (סמות ט"ו כ"ב): "ויסע משה את ישראל מים סוף" - שהסיעם כעל כרחם, שלא בטובתם. כיצד? כשעה שיצאו ישראל ממצרים יצא טרעה לרדוף אריותם בכל אותם האוכלוסים, מה עשה? כטרדף פרעה אחרי ישראל ברכב ובפרטים עמו וקסט כל אותם הסוסים באבנים ומרגליות. כשבאו לים וסבעם הקנה"ו חסר צפון כל אותם אבנים טובות ומרגליות ואזו מושלכות על שפת הים. היו לישראל יורדים בכל יום ונוטלין מהם ולא היו מבקשים לזוז מים, כיון שראה משה כך... עמד והסיעם כעל כרחם?

מכילתא בשלה כ"ב: "ויסע משה את ישראל מים סוף" ר' אליעזר אומר: להודיע סבתן של ישראל, טכיון שאמר להם משה: "קמו סעו" לא אמרו: "האיך אנו יוצאים במדבר ואין לנו מחיה בדרך?" אלא האמינו והלכנו אחר משה. ועליהם מפורש בקבלה (בנביאים ירמיהו ב'): "זכרתי לך חסד געורתיך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר כארץ לא זרועה".
רש"י ט"ו כ"ב ד"ה ויסע משה
ראב"ע ל"ד י"ב ד"ה התייצבו וראו החל מן י"ש לתנושא.

1. מה הן העלוותיהם השונות של חז"ל לאופים של יוצאי מצרים?
2. לאיזו מטת הערכות של חז"ל מתאימים יתר הפרטים המסופרים בפרשת בשלה על התנחלותם של יוצאי מצרים?
3. למה גמגמו רש"י מהביא את מדרש חז"ל לכניסת ישראל לים סוף והביא את מדרש חז"ל לפרידתם מים סוף?
4. מדוע בכך רש"י לפסוק כ"ב את דברי ר' אליעזר שבמכילתא על פני דברי מדרש תנאומא יטן, המדבר בטבחן של ישראל?

- ב. שאלות ודיוקים ברש"י
1. כ"ב ד"ה ויסע משה
 2. כ"ה ד"ה וסם נסהו

ה קשה לרש"י
(א) למה מה הוסיף רש"י מלת "לעם" מה הקשי סרצה לתרץ בזה? (וע' סמות י"ז ז')

אא (ב) לדעת רש"י "וראה קטי ערמן וכו'" מקשה הרא"ם: לא ידעתי מי הכריחו לרש"י לפרט "וסם נסהו" על ההתלוננות, טאין ענין לו עם חק ומספס טנתן להם, ולמה לא יפרטהו על המצות טנתן להם לנסותם, אם יקבלום בטמחה אם לאו, טאז יתישב יותר מה טכתוב אחריו מיד "והיה אם תסמעו" ומה ליטב קוטיהו!

השאלות המסופרות א קטות, המסופרות אא קטות ביותר, ענה כמי בחירתך.
עלה את הטובותיך לנחמה ליבוביץ, ירוטלים קרית משה.